

Előrejelzés 2020-ra: 3 vagy 7 százalékos visszaesés

(A GKI Gazdaságkutató koronavírus-járvány okozta bizonytalanság közepette készült gyorselemzésének összefoglalója, 2020. március 23.)

A GKI a jelenlegi helyzetben szakmailag megalapozhatatlannak tartja részletes előrejelzés készítését. Ezért két forgatókönyv alapján csak a pillanatnyilag feltételezhető fő tendenciák bemutatására vállalkozik.

A járvány világméretűvé válása már tény, ugyanakkor **mélysége és időtartama teljesen bizonytalan**. Miközben Kínában már éledezik a gazdaság, Európában most terjed a járvány, s ezzel **a lakosság mozgását korlátozó intézkedések**. A világ tőzsdéinek általános zuhanása, majd időnként jelentős pozitív korrekciója jól mutatja az általános félelem és bizonytalanság légkörét.

Világszerte általánossá vált a felismerés, hogy **csak a lakosság mozgásának radikális korlátozásával** lehet megállítani a járványt, **ami szükségképpen** a gazdasági folyamatok átmeneti visszaesésével, **recesszióval** jár, hiszen ez a globális termelői láncokat és a fogyasztói keresletet fizikailag és a várakozások alakulásán keresztül is keményen érinti. A **jegybankok** csökkenteni kezdték irányadó kamatukat, a kormányok lazítani kezdték költségvetési szigorukat, s hatalmas **költségvetési mentőcsomagokat** hirdettek meg. Az **EU** pedig jelentős, mintegy 40 milliárd eurós reálgazdasági mentőcsomagot jelentett be. Mivel Magyarország az ennek forrásául szolgáló kohéziós pénzt lényegében már megelőlegezte a cégek számára, **ezt a segítséget a magyar kormány nem tudja igénybe venni**.

A nemzetközi és hazai előrejelzők **folyamatosan csökkentik növekedési prognózaikat**. A múlt héten az **EKB** elnöke már az **euróóza gazdaságainak 5%-os visszaesését** valószínűsítette. A nemzetközi prognózisok (például a JP Morgan) a második negyedévben súlyos visszaesést, majd a második félévben jelentős visszapattanást feltételeznek. A **Pénzügyminisztérium** március közepén a **+3,7 és -0,3% közötti, nagyon széles sávban** határozta meg a várható magyar növekedést (illetve zsugorodást). A pénzügyminiszter újabb megnyilatkozásai a **visszaesést valószínűsítik**.

A jelenlegi fő kérdés az, hogy a vírus okozta mozgáskorlátozások csak a második vagy a harmadik negyedévet, netán egy még hosszabb időszakot fognak-e érinteni. A januári adatok és a GKI konjunktúraindexének első negyedévben még csak szerény romlása alapján az **első negyedévben még 2-3%-kal nőhetett** a magyar GDP. **Ugyanakkor** a második negyedévben a turizmus, a szórakoztatóipar, az autóipar szinte teljes leállása, a kereskedelem korlátozása következtében 20% körüli visszaesés lehetséges. Az „A” változat szerint a gazdaság a **második félévben stabilizálódik, s a második félévben az előző év azonos időszakához képest 3%-os növekedésre lesz képes**. A „B” változat **csak a visszaesés második félévi kb. 6%-ra való lefékeződésével** számol. A két változat közötti **legmarkánsabb különbség a háztartások fogyasztásában** van: míg az „A” változat csak 1% körüli, a „B” változat 4%-os visszaeséssel számol. **A beruházási volumen legalább 8-10%-kal csökken. Végeredményben az „A” változatban 3, a „B” változatban 7%-kal esik vissza a magyar gazdaság.**

Az ágazatok közül a **legnagyobb vesztes** az **idegenforgalom** és a **szórakoztatási szektor**. Miközben a napicikkek forgalmát a pánik átmenetileg megemelte, az egyéb **kiskereskedelmi forgalmat** a behozatali problémák, de a hazai korlátozások miatt is csökkenő kínálat, a kötelező boltbezárások, valamint a gyengülő lakossági vásárlóerő is átmenetileg jelentősen csökkenti. A **szállításban** főleg a nemzetközi szállításokban, de a leálló cégekhez történő be- és kiszállítások megszűnése miatt valószínű csökkenés. Az **iparban** főleg a globális ellátási láncokba integrálódott cégeknél várhatóak leállások, de e folyamat elkerülhetetlenül tovább gyűrűzik a kkv-szektora is. Az ágazat 5-10%-os visszaesése várható. A **pénzügyi szektorban** a kamatokra és tőketörlesztésre előírt moratórium jelentősen rontja a bankok

helyzetét, likviditását, de nemzetgazdaságilag ez még mindig sokkal kisebb kár, mintha tönkremennének egyébként életképes cégek, tartós válságba kerülne számos család. Az **építőipar** és az **ingatlanszektor** visszaesése – elsősorban a „B” változatban – átlag alatti lehet. Érdemi **növekedés csak a telekom-szektorban** várható (a személyes mozgás és kapcsolatok kerülése miatt), továbbá némi emelkedés valószínű **a közigazgatás, egészségügy, stb. szektorban** a járvánnyal kapcsolatos kiadások miatt. **Növekedési tartalékot** jelent, hogy három gyenge év után emelkedhet a **mezőgazdasági termelés** is.

A **foglalkoztatottak száma** 2020-ban **csökken**. A szakképzett munkaerőt foglalkoztató, normál körülmények között piacképes termékeket illetve szolgáltatásokat kínáló cégek feltehetőleg igyekeznek különböző keresetcsökkentő technikákkal, de **megtartani** a munkaerőt, mások, főleg a nem elég tőkeerősek, **elbocsátanak**. Különösen a kisvállalkozások alkalmazottai, az önfoglalkoztatók veszélyeztetettek. A kormányzat a 2020. évi költségvetés radikális átalakítását jelentette be, melynek révén **forrásokat tud nyújtani a pénzügyileg megingott, illetve átmeneti foglalkoztatási gondokkal** küzdő vállalatoknak a csődök minimalizálása és a munkanélküliség minél kisebb megugrása érdekében. Ez utóbbiak számát fokozza, hogy a **külföldön munkát vállalók** száma kényszerűen **csökkenhet** az ottani elbocsátások miatt. A 160 ezer fős, 3,4%-os **munkanélküliségi ráta** átmenetileg **nagyon megugorhat**, az „A” változatban 250 ezer főre, 5% körülire, a B” változatban 400 ezerre, 8% felettire.

A **mozgóbérek** jellemzően **összeszűkülnek**, terjed a fizetés nélküli szabadság, a csak rendelkezésre állási díj fizetése, a minimálbér-emelés hatását a cégek csökkentett munkaidővel igyekeznek kikerülni. A **bruttó keresetek** átmenetileg a nemzetgazdaság jelentős részében nominálisan is **csökkennek**, ami a járvány lefutásától függően az év második felétől konszolidálódni kezd. A járvány elhúzódása esetén tarthatatlan lesz a nemzetközi összehasonlításban is **rendkívül rövid, három hónapos folyósítási idő**.

A **GKI 4%-ra** becsüli az ideai inflációt. Egyes részpiacokon – például a húsnál és más élelmiszereknél, ázsiai importból származó iparcikkekénél – a **hiány és importverseny csökkenése vagy megszűnése okozta áremelkedés**, másoknál a **világgazdasági lassulás okozta áresés** (például üzemanyag) várható. A járvány időszakában a fogyasztói kosár szokásostól markánsan eltérő összetétele **torzítást** visz a statisztikailag kimutatott inflációba. Az **MNB** extra laza monetáris politikája következtében ténylegesen is belekerült abba a **kelepcébe**, hogy a magas infláció által igényelt **szigorítás** és a recesszióba süllyedő gazdaság által igényelt **lazítás ellentétbe kerül** egymással. Nincs jó megoldás.

Az egész világgazdaságban strukturális változások indulnak el; például a globális termelési láncok diverzifikálása, a távmunka feltételeinek gyorsított megteremtése, az e-kormányzás, az e-vállalatvezetés és e-oktatás kiterjesztése formájában. Ennek Magyarország is haszonélvezője lehet, miközben félő, hogy az elsősorban az államra és forrásaira, nem pedig a piacra figyelő magyar vállalatok **alkalmazkodása nem lesz megfelelő**. Ezt költségvetési eszközökkel csak lassítani lehet.

Az elmúlt években Magyarországon egy rendkívül **centralizált rendszer** alakult ki, aminek a válság-elhárítás pillanataiban **előnyei** is vannak. Ugyanakkor a **hátrányok óriásiak**, mivel elsorvadtak az érdekegyeztetés, a kommunikáció szervezeti keretei. Ráadásul a centralizáció gyakran erős **bürokratikus** és PR-központú szemlélettel, szerény szakmai felkészültséggel és a valós információktól való elzáródással járt együtt. **A kormányzat az EU más országainak példáját követve helyesen ismerte fel, hogy a válság tragikus szétterjedésének megakadályozáshoz illetve fékezéséhez kulcskérdés a cégek és a lakosság fizetőképességének megőrzése.** Ez jelentős forrásokat, az államháztartási hiány – immár EU által is engedélyezett – 3% fölé kerülését követeli. Félő, hogy ezt jóval meghaladó deficit elviselésére lesz szükség, amihez feltehetőleg a moratóriummal sújtott bankok és a nehéz helyzetben levő lakosságon kívül **külföldi forrásokra is szükség lesz.**